

วิชา วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีที่ 29 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2553

**การศึกษาวิจัยและพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง และเอื้อต่อ
การแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช :
กรณีศึกษากลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา
ตำบลยางค่อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช**

**Research and Development of Small and Micro Community Enterprise Management for
Self-Reliance and Support for Integrated Poverty Solving in Nakhon Si Thammarat :
The Case Study of Artificial Flower Handicraft Made from Rubber Leaves by Women
Co-operative, Tumbon Yang Kom, Amphoe Pipoon, Nakhon Si Thammarat.**

นุชนารถ กฤษณมรย์*

Nuchanart Kritsanarom

ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ**

Chonlada Sangmanee Sirisatidkit

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยและพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง และเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช กรณีศึกษา: กลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค่อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชน บริบทกลุ่ม ระบบการจัดการกลุ่ม และพัฒนาระบบการจัดการกลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค่อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีความร่วมมือกันในลักษณะโซ่อุปทาน (Supply Chain) ทำงานกันเป็นกลุ่ม (Cluster) ผลลัพธ์ที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษาพบว่า การรวมตัวกันกลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค่อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์อำเภอฟิปูนมีความประสงค์เพื่อที่จะสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านและเป็นอาชีพเสริมให้กับชาวบ้าน หลังจากนั้นได้มีการรวมกลุ่มโดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มสตรีสหกรณ์” โดยกลุ่มมีการดำเนินงานหลัก ๆ 4 กิจกรรม ได้แก่ การรวบรวมผลิตภัณฑ์จากสมาชิกกลุ่ม เพื่อนำออกจำหน่าย การรับฝากเงินจากสมาชิก การให้เงินกู้แก่สมาชิก และการจำหน่ายอุปกรณ์ให้กับสมาชิก ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม กลุ่มมีคณะกรรมการและโครงสร้างในการดำเนินงานที่ชัดเจน

* อาจารย์ประจำสาขาการบริหารธุรกิจ (การตลาด) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

** อาจารย์ประจำสาขาการพัฒนารัฐบาลท้องถิ่น ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

นอกจากนี้กลุ่มยังมีกลุ่มเครือข่ายผลิตภัณฑ์อีกด้วย สำหรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้แก่ การแปรรูปใบยางพาราและการทำผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์นับว่าเป็นงานที่อาศัยฝีมือผนวกกับภูมิปัญญาเข้าด้วยกันอย่างลงตัว จนกระทั่งเกิดเป็นงานศิลปะประดิษฐ์ที่สร้างสรรค์จนกลายเป็น “ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น” จากการวิจัยพบว่ากลุ่มยังมีปัญหาด้านเงินทุนไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัตถุดิบ สมาชิกกลุ่มยังไม่มี ความชำนาญในการขาย การจัดทำบัญชีของกลุ่มยังไม่ได้มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มยังขาดบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ขาดเครื่องจักรในการทำการผลิตสินค้าใหม่ ๆ และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มยังไม่ทั่วถึง เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าวกลุ่มมีแนวคิดในการที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนากลุ่มในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มที่ได้มาตรฐาน พัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ ๆ ให้มีจิตสำนึกและความร่วมมือในการบริหารจัดการกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งบางปัญหาที่ได้รับการแก้ไขและพัฒนาไปแล้วในระดับหนึ่ง

ประเด็นข้อเสนอแนะที่สำคัญมีดังนี้ กลุ่มควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และวางแผนการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม สร้างเอกลักษณ์ในตัวสินค้าให้มีลักษณะเฉพาะและโดดเด่นแตกต่างไปจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน นอกจากนี้การเข้ามาส่งเสริมหรือให้การสนับสนุนกลุ่มของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับระบบการบริหารจัดการกลุ่ม และการพัฒนาอย่างบูรณาการควบคู่ไปกับการสนับสนุนทางด้านการตลาด เพื่อให้กลุ่มเกิดการความเข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : วิสาหกิจชุมชน, ห่วงโซ่อุปทาน, กลุ่ม, ดอกไม้ประดิษฐ์,

Abstract

This research and development of small and micro community enterprise management for self-reliance and support for integrated poverty solving in Nakhorn Si Thammarat : The case study of artificial flower handicraft made from rubber leaves by women co-operative, Tumbon Yang Kom, Amphoe Pipoon, Nakhon Si Thammarat attempted to study and develop the system of the management of women co-operative by using supply chain and working with product clusters in Nakhon Si Thammarat.

The findings found that the gathering of artificial flower handicraft made from rubber leaves by women co-operative, Tumbon Yang Kom, Amphoe Pipoon, Nakhon Si Thammarat originated from co-operative clerks, who would like to create income for local people. Later on, women agriculturists had gathered together in the name of “women co-operative” The four main activities are selling the members’ products, depositing money from members, providing loan, and selling equipments to the members. For the group management, the co-operative had committees and clear organization chart. The group also had products networking. Their products consisted of rubber leaves transforming and artificial flower handicraft made from rubber leaves created by local wisdom and become well-known as “community and local products”.

However, the problems could be cited as lack of fund for buying some supplies, lack of selling skills, lack of accounting management and packaging, insufficiency of machine to develop new products, and inadequate product promotion. From these problems, the group had ideas on how to solve the problems and to develop, such as standardized account, product promotion, and design development. Moreover, the Younger generation was taught to possess leadership with strong commitment and cooperation in group management. And some of the problems had been resolved to some certain degrees.

The recommendation are listed as the group should develop products in different ways, the group should have marketing plan, they should create product identity and differentiate themselves from others. In addition, when there are some supports from government or other institutions, they should support the management system and integrated development as well as marketing. Finally, the group will be strengthened leading to strengthened development.

Keywords : Community Enterprise, Supply Chain, Cluster, Artificial Flower.

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารที่สำคัญคือ การขจัดความยากจนของประเทศให้หมดสิ้นไปโดยเฉพาะในระดับชุมชน ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และอื่น ๆ , ม.ป.ป, 9-13)

เพื่อสนองต่อยุทธศาสตร์ท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราชจึงได้วางแผนงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ดังกล่าวโดยมีโครงการฝึกอบรมการทำผลิตภัณฑ์จากใบยางพารา ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ส่วนหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่สวนยางพารา ทำให้เกษตรกรมีรายได้เสริมจากการทำผลิตภัณฑ์จากใบยางพารา (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2550)

สำหรับการทำผลิตภัณฑ์จากใบยางพาราเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลายฝ่ายให้ความสำคัญและสนใจเป็นอย่างมากซึ่งไม่เพียงแต่น้ำยางพาราเท่านั้นที่สร้างรายได้ให้กับเจ้าของทั้งในรูปของน้ำยางสดและยางแผ่น ในส่วนของ “ลำต้น” ก็สามารถนำมาเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูป ในขณะที่ “ใบ” ก็สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นดอกไม้ประดิษฐ์ได้อย่างสวยงามและประณีตโดยอาศัยความสามารถด้วยการนำรูปแบบจากธรรมชาติมาเชื่อมโยงกับเอกลักษณ์ของดอกไม้แต่ละชนิด แล้วเลียนแบบจนกระทั่งกลายเป็นผลิตภัณฑ์ดอกไม้จากใบยางพาราที่มีมูลค่า และเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างกว้างขวาง

ในปัจจุบันการทำผลิตภัณฑ์จากใบยางพารามีการลอกเลียนแบบและมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ซ้ำ ๆ กันมากมายจนล้นตลาด จึงเกิดการแข่งขันและตัดราคากันซึ่งส่งผลให้ชุมชนแข่งขันกันเองจนเกิดการแตกแยก นอกจากนี้การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนก็ประสบปัญหาหลายประการ เช่น ขาดการสร้างฐานความรู้และกระบวนการเรียนรู้ให้มีการพัฒนาความสามารถของคนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ขาดความรู้ในด้านการจัดการ การตลาด และการเงิน คุณภาพของผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน การผลิตมีต้นทุนสูง การเข้ามาของหน่วยงานทางราชการที่สนับสนุนด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ซ้ำซ้อนกันหลายหน่วยงาน ทำให้ผู้ผลิตสับสน การส่งเสริมไม่ตรงตามความต้องการของผู้ผลิตและขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการต่อยอดกันและกัน ทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนขาดกระบวนการและกลไกการพัฒนาทั้งระบบอย่างครบวงจร และขาดการบริหารจัดการที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, ม.ป.ป., 1 – 4)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยและพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าประธานกลุ่มเป็นผู้ที่มีลักษณะภาวะความเป็นผู้นำสูง ตลอดจนการดำเนินงานของกลุ่มก็มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นคนเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนา ตลอดจนใช้กระบวนการเรียนรู้และการ

จัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการทำงานพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยการทำงานบูรณาการกับกลไกการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อระดมสรรพกำลังในท้องถิ่นในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองและเป็นแนวทางหนึ่งที่จะเป็นรากฐานที่เข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและบริบทกลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาระบบการจัดการกลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการกลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีความร่วมมือกันในลักษณะโซ่อุปทาน (Supply Chain) ทำงานกันเป็นกลุ่ม (Cluster) ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเภทวิจัยเพื่อการพัฒนา การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเลือกใช้ข้อมูลเชิงปริมาณมาสนับสนุนซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร จากการรวบรวมสังเคราะห์และวิเคราะห์เอกสาร โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และบทความทางด้านการผลิต

การตลาด วิสาหกิจชุมชน เครือข่าย กลุ่มผลิตภัณฑ์ การพัฒนาเข้มแข็งยั่งยืน แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การใช้เทคนิค SWOT กลุ่มและเครือข่าย การประชุมกลุ่มย่อยแบบมีส่วนร่วม และการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้บริโภค และบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การสังเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลจากข้อมูลที่ได้รับมีทั้งการใช้แบบคุณภาพและการใช้สถิติวิเคราะห์ พร้อมทั้งการบรรยายประกอบตาราง แผนภูมิ และรูปภาพ

4. นำเสนอผลการศึกษานับสมบูรณ์ และจัดสัมมนาผลการเรียนรู้ของชุมชน นักวิจัย นักวิชาการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดนิทรรศการออกร้านของกลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช งานเทศกาลระดับจังหวัด และการสัมมนาระดับประเทศ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. สมาชิกและคณะกรรมการกลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ผู้ผลิตวัตถุดิบที่จัดจำหน่ายให้กับกลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์

4. ผู้นำชุมชนที่กลุ่มผลิตภัณฑ์เกี่ยวข้อง

5. องค์กรสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เจ้าหน้าที่ส่งเสริมพาณิชย์ อุตสาหกรรม สำนักงานสหกรณ์ สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานพัฒนาชุมชน และสำนักงานจังหวัด จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่

1. การสังเกต ซึ่งมีทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
2. การสัมภาษณ์ ประกอบด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก
3. แบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบสอบถามปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิด
4. การประชุมกลุ่มย่อย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นหลัก ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการ

สังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และวิธีการต่าง ๆ ตามสถานการณ์ แล้วนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มารวบรวมวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำไปเขียนเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. บริบทชุมชนและกลุ่ม

1.1 บริบทชุมชน

ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 37,500 ไร่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา และที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำสายหลัก คือ แม่น้ำตาปี ไหลผ่าน และมีคลองที่สำคัญ ๆ 2 สาย ได้แก่ คลองหลักและคลองห้วยจาน ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของแหล่งน้ำหรือลำคลองย่อยต่าง ๆ โดยตำบลยางค้อมมีอาณาเขตติดต่อกับ ทิศเหนือติดกับตำบลพิปูน อำเภอพิปูน ทิศใต้ติดกับตำบลไสหรำ อำเภอฉวาง ทิศตะวันออกติดกับตำบลละอาย อำเภอฉวาง และทิศตะวันตกติดกับตำบลควนกลาง อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

สำหรับพื้นที่ตำบลยางค้อมอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 9 หมู่บ้าน และมีประชากรทั้งสิ้น 5,551 คน แยกเป็นชาย จำนวน 2,802 คน และหญิง 2,749 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 92 คน/ตารางเมตร

สภาพเศรษฐกิจประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลยางค้อมประกอบอาชีพทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีประมาณร้อยละ 78.00 ของครัวเรือนทั้งหมด สำหรับการประกอบอาชีพทางการเกษตร

ของประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลยางค้อม ได้แก่ การทำสวนยางพารา และการทำสวนผลไม้ เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลยางค้อม, 2550)

จากการที่ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลยางค้อมมีอาชีพการทำสวนยางพาราเองได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการผลิตใบยางพาราฟอกขาวและดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ซึ่งมีทั้งชาวบ้านที่ประกอบเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมของครัวเรือน ทั้งนี้เนื่องจากในพื้นที่มีวัตถุดิบเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งนำไปสู่กระบวนการเกิดกลุ่มอาชีพจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไปอย่างกว้างขวางในนาม “กลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา” ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 บริบทกลุ่ม

กลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา มีจุดเริ่มต้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2525 บุคคลภายนอกท้องถิ่น ทราบว่าเป็นครูซึ่งมีความสัมพันธ์กับคนในหมู่บ้าน ได้นำความรู้เกี่ยวกับการทำใบยางพาราให้เหลือเพียงเส้นใย มาสอนและแนะนำให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา เมื่อคนในหมู่บ้านทราบว่าใบยางพาราที่เหลือแต่เส้นใยสามารถขายได้จึงได้ลอกเลียนแบบการผลิตและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตใบยางพาราไปสู่ชาวบ้านกลุ่มอื่น ๆ ในหมู่บ้านอย่างกว้างขวาง โดยในระยะแรก ๆ ชาวบ้านจะขายใบยางให้กับตลาดทั่วไป

ต่อมาปี พ.ศ. 2530 ได้ประสบอุทกภัยส่งผลให้พื้นที่ทำกินรวมทั้งพื้นที่ปลูกไม้ผลเสียหายจำนวน

มาก เกษตรกรจึงหันมาปลูกยางพารากันมากขึ้น ต่อมากรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดอบรมการประดิษฐ์ดอกไม้จากใบยางพารา เพื่อเป็นอาชีพเสริมแก่สตรีเกษตรกร โดยมีเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ อำเภอพิปูน ได้จัดให้มีโครงการอบรมการประดิษฐ์ดอกไม้จากใบยางพาราเป็นพวงหรีดเพื่อจำหน่าย สำหรับเป็นอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านอีกทางหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าของใบยางพารา ส่งผลให้ใบยางพารามีมูลค่าเพิ่มขึ้น จากนั้นสตรีเกษตรกรจึงได้รวมกลุ่มกันในนาม “กลุ่มสตรีสหกรณ์” ขึ้นซึ่งสังกัดสหกรณ์การเกษตรพิปูน จำกัด มีจำนวนสมาชิกเริ่มแรกตั้งกลุ่ม จำนวน 15 คน ถือหุ้นคนละ 10 บาท และเงินฝากออมทรัพย์คนละ 100 บาท/เดือน เพื่อทำการประดิษฐ์ดอกไม้จากใบยางพาราดอกจำหน่าย แต่ยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จ เนื่องจากยังไม่มีระบบควบคุมคุณภาพที่แน่นอน ประกอบกับการค้างชำระเครดิตของพ่อค้าคนกลาง ส่งผลให้ชาวบ้านไม่ทำอย่างจริงจัง

จนกระทั่ง คุณรัตนา อินทรฤทธิ์ ได้เข้ามาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงกิจการกลุ่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จึงถือว่ากลุ่มได้จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2540 ทำให้กลุ่มเข้มแข็งขึ้นและสามารถช่วยเหลือตนเองและเพื่อนบ้านในบริเวณใกล้เคียงให้มีรายได้เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการทำการเกษตรเพียงอย่างเดียว นับว่ากลุ่มได้ก่อตั้งขึ้นอย่างสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง โดยได้นำหลักการของการรวมกลุ่มเข้ามาใช้ผสมผสานกับภูมิปัญญาของชาวบ้านที่มีอยู่ดั้งเดิม ส่งผลให้กลุ่มมีระเบียบและแบบแผนมากยิ่งขึ้น โดยกลุ่มดำเนินกิจการรับซื้อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์

จากใบยางพาราจากสมาชิกกลุ่ม ซึ่งมีที่ทำการกลุ่ม ตั้งอยู่เลขที่ 153 หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งนาใหม่ ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช 80270 หมายเลขโทรศัพท์ 08-9971-0188

ภาพที่ 1 ที่ทำการ “กลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา”

ต่อมาในปี พ.ศ.2544 รัฐบาลยุคสมัย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำผลิตภัณฑ์ ตามนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product : OTOP) ขึ้น “กลุ่มสตรีสหกรณ์” จึงร่วมมือกันผลิตและพัฒนาในรูปแบบดอกไม้จากใบยางพารา ออกจำหน่ายมากขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2545 จึงได้จัดตั้งเป็น “กลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา” ขึ้นโดยมีคุณรัตนา อินทรฤทธิ์ เป็นประธานกลุ่ม และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 125,000 บาท สำหรับเป็นทุนหมุนเวียน

ต่อมา ผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพาราของกลุ่มได้รับอนุญาตให้แสดงเครื่องหมาย

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) (มาตรฐานเลขที่ มผช. 24/2546) เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2547 และในปี พ.ศ. 2547 ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพาราของกลุ่มยังได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ ระดับสามดาว ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP Product Champion) ประจำปี พ.ศ. 2547 อีกด้วย

2. การบริหารจัดการกลุ่ม

2.1 สมาชิกกลุ่มและการถือหุ้น

ปัจจุบัน กลุ่ม สตรี สหกรณ์ หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสมาชิกกลุ่ม จำนวน 42 คน ทุกคนจะถือหุ้นทั้งหมดในปริมาณที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้กลุ่มสตรีสหกรณ์หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารายังมีสมาชิกกลุ่มของเครือข่าย ได้แก่ กลุ่มบ้านใหม่ หมู่ที่ 5 กลุ่มวัดยางค้อม หมู่ที่ 3 กลุ่มบ้านท่าแหะ หมู่ที่ 2 กลุ่มบ้านท้ายสำเภา หมู่ที่ 1 และยังมีกลุ่มปากเสียว ตำบลควนกลาง อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นกลุ่มที่เพิ่งสมัครใหม่เข้ามาร่วมเป็นเครือข่าย และที่สำคัญกลุ่มยังมีสมาชิกเครือข่ายนอกระบบอีก ประมาณ 200 คน นั่นก็คือเวลาที่มีคำสั่งซื้อผลิตภัณฑ์เข้ามาจำนวนมาก สมาชิกนอกระบบจะเป็นผู้ช่วยรับผลิตภัณฑ์จากกลุ่มไปทำด้วย นอกจากนี้กลุ่มยังมีสมาชิกที่ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มแต่ไม่ถือหุ้นอีกจำนวน 10 คน

การถือหุ้นของสมาชิกกลุ่มมีราคาหุ้นละ 10 บาท โดยจะถือหุ้นในปริมาณที่แตกต่างกันออกไป จำนวนหุ้นที่สมาชิกกลุ่มถือสูงสุด คือ 60 หุ้น ต่ำสุด คือ 5 หุ้น การแบ่งปันผลกำไรจากการดำเนินงาน

ของกลุ่มจะแบ่งปีละ 1 ครั้ง คือวันที่ 31 มีนาคม ของทุกปี แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีสมาชิกกลุ่ม จำนวน 42 คนที่ถือหุ้น แต่ในด้านการเข้ามามีส่วน ร่วมในกิจกรรมกลุ่ม พบว่าจะมีสมาชิกกลุ่มที่เข้ามามี ส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องประมาณ 20 คนเท่านั้น ส่วนที่เหลือจะเป็นเพียงสมาชิกกลุ่มที่ถือ หุ้นเพียงอย่างเดียว

2.2 วิธีดำเนินการของกลุ่ม

ใช้กฎระเบียบสหกรณ์การเกษตรพิบูล จำกัด ว่าด้วยกลุ่มสตรีสหกรณ์ พ.ศ. 2546 เป็นหลัก ในดำเนินงานของกลุ่ม

2.3 การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มมีกิจกรรมที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.3.1 การรวบรวมผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ ไบยางพาราฟอกขาว ไบยางพาราฟอกขาวที่ข้อมสี แล้ว และดอกไม้จากไบยางพาราเพื่อส่งจำหน่าย ให้กับลูกค้ากลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น

2.3.2 การรับฝากเงินจากสมาชิก สมาชิกกลุ่มจะต้องฝากเดือนละ 100 บาท และจะทำการถอนเงินคืนได้เมื่อฝากครบเป็นระยะเวลา 3 ปี ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินฝากจะเป็นไปตามอัตรา ดอกเบี้ยของสหกรณ์การเกษตร

2.3.3 การให้เงินกู้แก่สมาชิก การให้ เงินกู้แก่สมาชิกทุกวันที่ 30 ของทุก ๆ เดือน ยกเว้น เดือนกุมภาพันธ์จะเปิดทำการรับฝากเงินในวัน สุดท้ายของเดือน กลุ่มได้มีการกำหนดการกู้ไว้ 2 ประเภท ได้แก่ กู้ฉุกเฉิน เป็นการกู้ระยะสั้น โดยมี กำหนดการชำระเงินคืนในระยะเวลาไม่เกิน 15 วัน จะกู้ในกรณีที่มีความจำเป็น เช่น เมื่อเจ็บป่วย เมื่อ โรงเรียนของลูกเปิดเทอมหรือเพื่อนำไปใช้ชำระหนี้

กองทุนหมู่บ้าน โดยเมื่อชำระหนี้ดังกล่าวเสร็จแล้วก็ จะใช้สิทธิยืมเงินกองทุนดังกล่าวเพื่อนำมาชำระ เงินกู้ฉุกเฉินที่ยืมของกลุ่มไป สำหรับการอนุมัติการ กู้ ฉุกเฉินจะขึ้นอยู่กับพิจารณาของคณะกรรมการที่ รับผิดชอบเป็นหลัก ปัจจุบันไม่มีการคิดดอกเบี้ย เนื่องจากผู้ที่กู้ฉุกเฉินส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่กู้สามัญด้วย ซึ่งต้องจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้สามัญอยู่แล้ว จึงไม่มีการคิด ดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ฉุกเฉิน โดยเงินกู้ฉุกเฉินสมาชิก กลุ่มสามารถกู้ได้ครั้งละ 500 บาท/คน

อีกประเภทหนึ่งคือการกู้สามัญ ได้แก่ การ กู้ระยะยาว ได้มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบใหม่ในการ กู้สามัญ โดยได้กำหนดระยะเวลาในการชำระเงินคืน ภายในเวลา 10 เดือน และเพิ่มวงเงินกู้จากครั้งละ 3,000 บาท/คน เป็น 5,000 บาท/คน และต้องจ่าย ดอกเบี้ย ร้อยละ 12 ต่อปี โดยในแต่ละเดือนสมาชิก ผู้กู้จะต้องคืนต้น 500 บาท พร้อมดอกเบี้ย หากเลย กำหนดระยะเวลาชำระเงินคืน สมาชิกผู้กู้จะต้องจ่าย ค่าปรับวันละ 5 บาท สำหรับสมาชิกกลุ่มที่จะ กู้สามัญได้จะต้องเป็นสมาชิกกลุ่มที่ฝากเงินออมทรัพย์ กับกลุ่มอย่างต่อเนื่องเท่านั้น และต้องมียอดเงินฝาก ไม่น้อยกว่าเงินกู้ โดยให้นำสมุดเงินฝากมาค้ำประกัน แต่สำหรับสมาชิกบางคนที่เครดิตไม่ค่อยดีถึงแม้จะมี ยอดเงินฝากเกินกว่ายอดเงินกู้ คณะกรรมการมักจะ พิจารณาร่วมกันโดยให้มีสมาชิกกลุ่มที่มีเงินฝากเป็น ผู้ค้ำประกัน 1 คนด้วย นอกจากนี้ในส่วนของการ กู้ ที่มียอดเงินฝากน้อยกว่ายอดเงินกู้ก็สามารถทำการ กู้สามัญได้โดยต้องมีสมาชิกกลุ่มที่มีเงินฝากค้ำประกัน ร่วมกัน 2 คน ในการกู้เงิน สมาชิกที่จะทำการกู้เงิน จะต้องแจ้งความจำนงค์ขอกู้เงินก่อนล่วงหน้าประมาณ

15 วัน และในกรณีที่มีสมาชิกแจ้งความจำนงค์ขอกู้เงินเกินวงเงินที่มีอยู่ก็จะใช้วิธีการจับฉลาก

2.3.4 การจำหน่ายอุปกรณ์ให้กับสมาชิก โดยกลุ่มจะเป็นผู้จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นบางอย่างมาจำหน่ายให้กับสมาชิกเพื่อนำรายได้เข้ากลุ่ม โดยอุปกรณ์ที่กลุ่มนำมาจำหน่ายให้กับสมาชิกจะเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการทำดอกไม้ประดิษฐ์ชนิดต่าง ๆ โดยกลุ่มจะซื้อเป็นเงินสดมาแล้วนำมาจำหน่ายให้กับสมาชิกกลุ่มทั้งในรูปของเงินสดและเงินเชื่อ

2.4 ปณณชชของกลุ่ม

ก่อนปี พ.ศ. 2548 กลุ่มจัดทำบัญชีแบบที่เข้าใจกันเองไม่เป็นระบบ และปิดบัญชีแบ่งปันผลกำไรกันตามปณณชชของสหกรณ์การเกษตรอำเภอพิบูล จักัด คือทุกวันที่ 31 มีนาคมของทุกปี จนกระทั่งสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นครศรีธรรมราช เข้ามาสอนและแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีให้กับทางกลุ่ม จึงเปลี่ยนปณณชชมาเป็นทุกวันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี เริ่มดำเนินการใช้ปีแรกคือวันที่ 31 ธันวาคม 2548 แต่ด้วยเหตุผลและเงื่อนไขหลายประการกลุ่มจึงกลับมาใช้วันที่ 31 มีนาคมของทุกปี เป็นวันแบ่งปันผลกำไรและปิดงบบัญชี

สำหรับการเงินและบัญชี กลุ่มได้มีการบันทึกไว้เป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบได้ โดยกลุ่มได้จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานปีละ 1 ครั้ง สำหรับการแบ่งปันผลกำไรกลุ่มแบ่งเป็น 6 ส่วน ได้แก่ เงินสมทบคืนการกู้ยืมเล็กน้อยคืนแก่สมาชิก เงินปันผลตามจำนวนหุ้น เงินทุนสำรอง

กลุ่ม เงินสวัสดิการกลุ่ม เงินสาธารณประโยชน์ และเงินสมทบเพื่อพัฒนากิจการกลุ่ม

2.5 การจัดการการผลิตดอกไม้ใบยางพาราของกลุ่ม

2.5.1 วัตถุประสงค์ เป็นวัตถุประสงค์ที่หาได้ง่ายและมีอยู่ทั่วไปในพื้นที่และชุมชนใกล้เคียง ได้แก่

- ใบยางพารา จะได้มาจากใบของต้นยางพารา ซึ่งมีอยู่จำนวนมากในพื้นที่และชุมชนบริเวณใกล้เคียง ส่วนใหญ่จะได้มาจากในพื้นที่ประมาณ 95% โดยสมาชิกกลุ่มจะเป็นผู้ผลิตและแปรรูปจากใบยางพาราสดมาเป็นโครงใบยางพาราฟอกขาวหรือย้อมสีแล้วนำมาส่งจำหน่ายยังที่ทำการกลุ่ม ใบยางพาราสดประมาณ 10 กิโลกรัมสามารถนำมาแปรรูปเป็นโครงใบยางพาราได้ประมาณ 1 กิโลกรัม ที่มาของวัตถุดิบใบยางพาราสด มีทั้งที่สมาชิกกลุ่มไปเก็บมาจากสวนยางของตนเอง และเก็บมาจากสวนยางของผู้อื่น ในกรณีที่เก็บมาจากสวนยางของผู้อื่นส่วนใหญ่ก็จะไม่มีการซื้อขายแต่อย่างใด เพียงแต่จะต้องขออนุญาตจากเจ้าของสวนยางก่อน บางครั้งสมาชิกกลุ่มก็จะไปเก็บใบยางพาราสดจากสวนยางที่เจ้าของทำการโค่น นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มยังมีการรับซื้อใบยางพาราสดมาจากพื้นที่นอกชุมชนอีกด้วย การซื้อขายใบยางพาราสดจะมีการซื้อขายเป็นกิโลกรัมในราคากิโลกรัมละประมาณ 12-13 บาท สมาชิกกลุ่มจะไม่นิยมจำหน่ายใบยางพาราสดให้กับกลุ่ม แต่จะทำการแปรรูปใบยางพาราสดเป็นโครงใบยางพาราและทำการฟอกขาวก่อนแล้วจึงจะนำมาจำหน่ายให้กับกลุ่มหรืออาจจะย้อมสีก่อนแล้วจึงจำหน่าย

- ใบโพธิ์ นอกจากใบยางพารา แล้ว ยังมีการนำใบโพธิ์มาใช้ในการประดิษฐ์ ดอกไม้บางชนิดอีกด้วย โดยการนำใบโพธิ์ให้เหลือ แต่โครงเส้นใบ แต่อย่างไรก็ตามการนำใบโพธิ์มา ประดิษฐ์เป็นดอกไม้ยังไม่ได้รับความนิยม เนื่องจาก ใบโพธิ์จะมีลักษณะแห้งและกรอบทำให้หักและ ชำรุดได้ง่ายเมื่อนำมาประดิษฐ์เป็นดอกไม้ชนิดต่าง ๆ

อย่างไรก็ตามพบว่านอกจากใบยางพารา และใบโพธิ์แล้วยังมีใบไม้อีกหลายชนิดที่สามารถ นำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการทำดอกไม้ประดิษฐ์ได้ เช่น ใบสน ใบจำปา ใบจำปี และใบไม้ชนิดอื่น ๆ เป็นต้น

- ชิ้นส่วนประกอบ ซึ่งชิ้นส่วน ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ เกสรดอกไม้ การทำดอกไม้ ประดิษฐ์บางชนิดจำเป็นต้องใช้เกสรดอกไม้ กลุ่มจะ สั่งซื้อมาจากจังหวัดเชียงใหม่ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ กรุงเทพฯ และอยุธยา เป็นต้น โดยราคาจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับแต่ละชนิด แต่บางครั้งกลุ่มก็จะ มีการนำดอกไม้แห้งและดอกหญ้าแห้งท้องถิ่นมา คัดแปลงเป็นเกสรดอกไม้ นอกจากนี้บางครั้งกลุ่มก็ จะมีการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์กับกลุ่มอื่น ๆ เช่นใน กรณีที่ไปออกร้านจำหน่ายสินค้า เมื่อมีสินค้าเหลือ จากการจำหน่าย กลุ่มก็จะทำการแลกเปลี่ยนกับกลุ่ม อื่น ๆ โดยเฉพาะแลกเปลี่ยนกับเกสรดอกไม้หรือดอกไม้ แห้งเพื่อนำมาใช้เป็นเกสรดอกไม้ในการประดิษฐ์ ดอกไม้

ภาพที่ 2 ส่วนหนึ่งของเกสรดอกไม้

- อุปกรณ์อื่น ๆ สำหรับอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ ใช้ในการประดิษฐ์ ได้แก่ น้ำยาซักผ้าขาวไฮเตอร์ สี สำหรับย้อมโครงใบยางพารา ก้านหลอดขนาดต่าง ๆ กาวลาเท็กซ์ ด้าย และกรรไกร เป็นต้น

2.6. ผลิตภัณฑ์และราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ของกลุ่ม

กลุ่มจะผลิตสินค้าสำคัญที่ขึ้นชื่อ และ เป็นที่รู้จักกันทั่วไปอยู่ 2 ชนิด ได้แก่

2.6.1 ใบยางพาราฟอกขาว และใบ ยางพาราฟอกขาวที่ย้อมสี โดยสมาชิกจะจัดหา วัตถุดิบ ตามขนาดที่กลุ่มและตลาดต้องการเพื่อนำมา ส่งและจำหน่ายให้กับกลุ่ม

2.6.2 ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา จะมีทั้งการผลิตขึ้นเองตามจินตนาการของผู้ทำ และ การผลิตตามใบสั่งซื้อหรือคำสั่งซื้อที่สั่งเข้ามา

สำหรับการบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อการขนส่ง กลุ่มจะใส่ถุงพลาสติก และนำมาบรรจุลงในกล่อง เพื่อความสะดวกในการขนส่ง

ด้านการกำหนดราคาในการรับซื้อดอกไม้ ประดิษฐ์จากใบยางพารา กลุ่มจะคิดราคารับซื้อจาก ต้นทุนบวกค่าแรง (ค่าแรงให้เท่าตัวของต้นทุน) และ

เมื่อกลุ่มส่งดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา
ออกจำหน่ายกลุ่มก็จะบวกราคาเพิ่มอีก 20%

นอกจากนี้การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของ
สมาชิกกลุ่ม ตามกฎระเบียบของกลุ่มหากสมาชิก
กลุ่มจำหน่ายได้เท่าไร กลุ่มจะทำการหัก 1% ของ
กำไรที่สมาชิกกลุ่มจำหน่ายได้ แต่ในทางปฏิบัติ
พบว่า กลุ่มจะไม่มีหัก 1% ของกำไรที่สมาชิก
กลุ่มจำหน่ายได้ ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกกลุ่มจะไม่
จำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่ม แต่จะไปจำหน่ายให้
พ่อค้าแม่ค้าที่เข้ามาซื้อในชุมชนแทนการจำหน่าย
ให้กับกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามพบว่าสำหรับสมาชิก
กลุ่มบางคนที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ค่อนข้างมากจะมี
การนำเงินส่วนหนึ่งที่เป็นกำไรมาสมทบให้กับกลุ่ม
ของตนเองด้วยความสมัครใจ เพื่อเป็นเงินกองกลาง
ของกลุ่มสำหรับใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการ
ดำเนินการต่าง ๆ ส่วนการรับซื้อและการส่งจำหน่าย
โครงใบยางพาราฟอกขาวมีการกำหนดราคาตาม
ขนาดของโครงใบยางพารา ส่วนการซื้อขายโครงใบ
ยางพาราที่ย้อมสีแล้ว กลุ่มจะมีการบวกราคาเพิ่มจาก
ราคาโครงใบยางพาราฟอกขาว เพิ่มมัดละ 3 บาท

ภาพที่ 3 โครงใบยางพาราฟอกขาวที่มีการซื้อขายเป็นมัด

แต่อย่างไรก็ตามพบว่าสมาชิกกลุ่มหรือ
ชาวบ้านทั่วไปที่ทำการแปรรูปใบยางพาราส่วนใหญ่
จะนิยมจำหน่ายโครงใบยางพาราฟอกขาวมากกว่า
โครงใบยางพาราย้อมสี ทั้งนี้เนื่องจากโครงใบ
ยางพาราฟอกขาวให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากว่านั่นเอง

ในส่วนของโครงใบโพธิ์ฟอกขาว มีการซื้อ
ขายเป็นมัดในแต่ละมัดมีจำนวน 100 ใบ ซึ่งราคาของ
โครงใบโพธิ์ฟอกขาวจะมีการซื้อขายแพงกว่าโครง
ใบยางพาราฟอกขาว เนื่องจากใบโพธิ์จะมีขนาด
ใหญ่กว่าและหายากกว่า ซึ่งจะมีราคาตั้งแต่มัดละ
10-16 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของใบโพธิ์
สำหรับในส่วนของการซื้อขายโครงใบโพธิ์ที่ย้อมสี
แล้ว กลุ่มจะมีการบวกราคาเพิ่มจากราคาโครงใบ
โพธิ์ฟอกขาว โดยมีการบวกเพิ่มมัดละ 3 บาท ไม่ว่า
จะเป็นราคารับซื้อหรือราคาส่งจำหน่าย

2.7 การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

ช่องทางการตลาดในการจำหน่าย
สินค้าของกลุ่ม สามารถแบ่งออกได้ 2 ช่องทาง
ได้แก่

2.7.1 การขายโดยตรง โดยขาย ณ
ที่ทำการกลุ่ม และการเข้าร่วมจำหน่ายและออก
บู๊ตตามงานแสดง และจำหน่ายสินค้าของหน่วยงาน
ต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานของราชการและเอกชน
ตลอดจนจำหน่ายให้กับลูกค้าอิสระทั่วไป

2.7.2 การขายโดยทางอ้อม ผ่านตัวแทน
ลูกค้าประจำ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าที่อยู่ใน
กรุงเทพฯ โดยเฉพาะในตลาดนัดสวนจตุจักร และ
จำหน่ายส่งตามใบสั่งซื้อจากลูกค้าเป็นชาว
ต่างประเทศ เช่น จีน สิงคโปร์ ฝรั่งเศส และเยอรมนี
เป็นต้น ตลอดจนจำหน่ายผ่านเครือข่ายหรือตัวแทน

นอกจากนี้ลูกค้าอีกส่วนหนึ่งก็จะเป็นลูกค้าที่ได้จากการประชาสัมพันธ์ในแผ่นพับของกลุ่มและการลงโฆษณาในอินเทอร์เน็ตของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และของอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่อย่างไรก็ตามพบว่ากลุ่มยังไม่มีเว็บไซต์ในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์เป็นของกลุ่มเอง

2.8 คู่แข่งทางการค้าของกลุ่ม แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

2.8.1 กลุ่มคู่แข่งที่ผลิต ผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา ซึ่งมีมากมายหลายกลุ่มทั้งในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง

อย่างไรก็ตามสำหรับกลุ่มผลิตดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นคู่แข่งทางการค้าของกลุ่มแล้ว ในบางครั้งก็อยู่ในลักษณะของเครือข่ายความช่วยเหลือที่ต่างกลุ่มต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ต่างตอบแทน

2.8.2 กลุ่มคู่แข่งทางการค้า ที่ทำการผลิตดอกไม้ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้แทนกันได้ เช่น ดอกไม้ประดิษฐ์จากดินญี่ปุ่น ดอกไม้ประดิษฐ์จากดินหอม และดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีความสวยงามและมีความหลากหลายเป็นที่ต้องการของตลาด โดยกลุ่มผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีกลุ่มทั้งในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งนับเป็นคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญกลุ่มหนึ่ง

3. ปัญหาอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการทำผลิตภัณฑ์จากใบยางพารา

3.1 ปัญหาโรคผิวหนัง พบว่าสมาชิกจะประสบกับปัญหาโรคผิวหนัง โดยเฉพาะในขั้นตอนการชุดเนื้อเยื่อใบยางพารา ซึ่งวิธีการล้างเนื้อเยื่อใบยางพาราดังกล่าวสมาชิกใช้วิธีการล้างโดยอาศัยกระแสน้ำจาก “คลองใหญ่” เป็นตัวช่วยในการชะล้างเนื้อเยื่อใบยางพาราออกจากโครงใบ ทั้งนี้จะต้องนั่งแช่น้ำอยู่ตลอดเวลาจนกว่าจะล้างเนื้อเยื่อใบยางพาราเสร็จเรียบร้อย จึงมีปัญหาโรคผิวหนังเกิดขึ้นเนื่องจากต้องนั่งแช่น้ำอยู่เป็นระยะเวลานาน และในขั้นตอนของการฟอกขาวโครงใบยางพาราเนื่องจากในขั้นตอนดังกล่าว ผิวหนังจะต้องสัมผัสกับสารฟอกขาวซึ่งก็คือไฮเตอร์อยู่เป็นประจำ บางคนเกิดอาการแพ้เป็นผื่น และคันบริเวณผิวหนัง โดยเฉพาะผิวหนังบริเวณมือ

3.2 ปัญหาด้านสายตา เนื่องจากในกระบวนการประดิษฐ์ดอกไม้จากใบยางพาราเกือบทุกขั้นตอนของการประดิษฐ์จำเป็นต้องใช้สายตาอย่างมากในการประดิษฐ์ดอกไม้ที่ประณีต และต้องการความละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก จึงต้องใช้สายตาในการเพ่งเป็นระยะเวลานาน สมาชิกกลุ่มบางคนจึงประสบกับปัญหาด้านสายตา เช่น สายตาสั้น เป็นต้น

3.3 ปัญหาการปวดเมื่อย พบว่าสามารถเกิดขึ้นได้ในเกือบทุกขั้นตอนของการทำผลิตภัณฑ์จากใบยางพารา ในแต่ละขั้นตอนต้องอาศัยการนั่งอยู่กับที่เป็นระยะเวลานาน และส่วนใหญ่เป็นการนั่งในลักษณะที่ผิดท่า จึงก่อให้เกิดปัญหาการปวดเมื่อย

เกิดขึ้น โดยเฉพาะการปวดเมื่อยบริเวณหลัง หัวไหล่ และคอ เป็นต้น

อีกประเด็นปัญหาหนึ่งที่หลายฝ่ายเป็นห่วง และวิตกกังวล นั่นก็คือ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาน้ำเน่าเสีย ซึ่งหลายฝ่ายเกรงว่า ปัญหาน้ำเน่าเสียอาจเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกกลุ่ม และชาวบ้านทั่วไปไปชุมชนยางค้อมนำไปยังพาราสดจำนวนมากได้กระสอบแล้วไปแช่ไว้ในลำคลองเป็นเวลานาน ตลอดจนการล้างเนื้อเยื่อไปยังพาราสดอย่างใดก็ตามจากการศึกษา พบว่า ขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวไม่ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย เนื่องจากน้ำในลำคลองเป็นกระแสน้ำที่มีการไหลเวียนอยู่ตลอดเวลา ไม่ได้เป็นระบบน้ำนิ่ง จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาการหมักหมมของเนื้อเยื่อไปยังพาราสด จากการสังเกตพบว่า เนื้อเยื่อไปยังพาราสดที่หลุดออกมาจากโครงใบยังเป็นอาหารของปลาเล็กปลาน้อยที่อาศัยอยู่ในบริเวณลำคลองอีกด้วย

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากลุ่ม

จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกลุ่ม พบแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่ม จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า กลุ่มจัดทำบัญชีตามความเข้าใจของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งยังไม่ได้อาศัยหลักการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง ดังนั้นสมาชิกกลุ่มจึงมีความสนใจที่จะให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่ได้มาตรฐาน

2. การพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม พบว่า กลุ่มยังมีจุดอ่อนในการ

ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งจะมีการประชาสัมพันธ์ในช่วงที่แคบและค่อนข้างจำกัด ดังนั้นสมาชิกกลุ่มจึงมีความคิดที่จะทำการประชาสัมพันธ์โดยการเผยแพร่ข้อมูลผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ของกลุ่มเอง โดยจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และราคาของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น พร้อมทั้งมีภาพประกอบที่ถ่ายมาจากผลิตภัณฑ์จริง เพื่อให้ผู้สนใจหรือลูกค้าสามารถใช้ประกอบการตัดสินใจในการเลือกซื้อได้

3. การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยเน้นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากผลิตภัณฑ์เดิม ๆ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะสร้างสรรค์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยกลุ่มมีความต้องการที่จะพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ เช่น

3.1 การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ดอกไม้แต่ละชนิด โดยใช้หลักและวิธีการชุบแก้ว

3.2 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ดอกไม้ในลักษณะของการจัดแจกันและกระเช้าดอกไม้ที่มีความหลากหลายและสวยงาม

3.3 การจัดทำบรรจุภัณฑ์ เพื่อใช้สำหรับการจำหน่ายปลีก

4. การพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ ๆ ให้มีจิตสำนึกและความร่วมมือในการบริหารจัดการกลุ่ม

การส่งเสริมและพัฒนากลุ่มภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

จากแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มสตรีสหกรณ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากไปยังพาราสดดังกล่าว ได้นำไปสู่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นเพื่อ

เป็นการส่งเสริมและพัฒนาภายใต้ความร่วมมือระหว่างคณะผู้วิจัย สมาชิกกลุ่ม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นมีดังนี้

1. กิจกรรมการสร้างฉลากสินค้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างการจดจำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้กับผู้บริโภค ทั้งนี้เนื่องจากที่ผ่านมากลุ่มยังไม่มีฉลากสินค้าที่มีตราสัญลักษณ์ของกลุ่มปรากฏอยู่บนฉลากสินค้า

2. กิจกรรมการอบรมการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การทำโคมไฟ การทำกระทงสวมใส่ก้านช่อดอกไม้ และการจัดดอกไม้ โดยกิจกรรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้กลุ่มมีรูปแบบที่หลากหลาย สวยงาม และประณีตมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 4 ส่วนหนึ่งของกิจกรรมการอบรมการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์

3. กิจกรรมการอบรมการผูกผ้าเพื่อการตกแต่งร้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้กลุ่มมีพัฒนาการด้านการตกแต่งร้านในการจำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ เพื่อตกแต่งร้านค้าให้สวยงาม

ตลอดจนเป็นการดึงดูดความสนใจของลูกค้าหรือนักชื้อทั่วไป

4. กิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และบันทึกความร่วมมือ (MOU) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม ผู้นำชุมชน หน่วยงานราชการ นักวิชาการ และชาวบ้าน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนได้มีการจัดทำบันทึกความร่วมมือต่อกัน อันจะนำไปสู่การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบยางพารา

5. กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์กลุ่ม และการส่งเสริมการขาย เป็นต้น

อย่างไรก็ตามสำหรับกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้จัดทำขึ้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เท่านั้น ทว่าในความเป็นจริงแล้วยังมีกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในลักษณะอื่น ๆ อีกหลายรูปแบบที่สามารถกระทำได้ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้กลุ่มเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน อันจะนำไปสู่การพึ่งตนเอง และเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการที่แท้จริง

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (ม.ป.ป.)

ขอบเขตชุดโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน, เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง (อัครา).

สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลยางค้อม.

(2549). แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2550-2552)

องค์การบริหารส่วนตำบลยางค้อม (ฉบับ
ร่าง). นครศรีธรรมราช : องค์การบริหาร
ส่วนตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัด
นครศรีธรรมราช.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และอื่น ๆ . (ม.ป.ป.) .

แผนการบริหารราชการแผ่นดิน
2548 – 2551. ม.ป.ท.

องค์การบริหารส่วนตำบลยางค้อม. (2550). ประวัติ

ความเป็นมา. ค้นเมื่อ ตุลาคม 13, 2550,
จาก

[http://www.yangkomlocal.com/modules.ph
p?name=Content&pa=showpage&pid=1](http://www.yangkomlocal.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=1).

อุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช, สำนักงาน.

(2550). โครงการฝึกอบรมตามความนัด
เพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่.

ค้นเมื่อ กรกฎาคม 13, 2550. จาก

[http://www.nakhonsithammarat-
industry.org/](http://www.nakhonsithammarat-industry.org/).